

ANEM A FONTS

34

OCTUBRE 2026

La bondat

Francesc Torralba

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA

ÍNDEX

I.	INTRODUCCIÓ: LA BONDAT EXISTEIX.....	3
II	ELEMENTS INTEGRANTS DE LA BONDAT	6
1.	LA DONACIÓ	7
2.	LA GRATUÏTAT	11
3.	LA SOLIDARITAT	17
4.	L'ACOLLIDA	19
5.	LA RECONCILIACIÓ	25
6.	LA DISCRECIÓ	29
7.	L'OBLIT D'UN MATEIX	33
	QÜESTIONS PER LA REFLEXIÓ	35

I. INTRODUCCIÓ: LA BONDAT EXISTEIX

Escriu la filòsofa hongaresa, Agnes Heller (Budapest, 1929): “Les persones bones existeixen. Les normes i les virtuts canvien, però el criteri de bona moralitat sempre és el mateix. En contrast amb el mal, la bondat pot ser definida mitjançant una fórmula general. Una persona és bona si prefereix patir la injustícia més que no pas cometre-la. Qualsevol que posi en pràctica aquesta definició formal és bo”.

És bo que ens ho repetim: *les persones bones existeixen*. Massa sovint, el cúmul de notícies que ens arriben són tan negatives que pensem, en el nostre interior, que no hi ha ni un pam de net i, no obstant això, és bo que ens convencem que les persones bones existeixen.

Molt habitualment, els ciutadans bons no són coneguts; fan la seva feina amb correcció, compleixen amb els deures cívics i, fins i tot, s'impliquen generosament en causes perdudes donant el seu temps i el seu talent, però ningú no els coneix. El mal ven; el bé és discret, però és el que salva el món de la barbàrie.

Diu Agnes Heller en el darrer paràgraf de la seva *Ètica*: “I malgrat tot, encara hi ha bones persones, és a dir, persones honestes. Hi ha persones que *porten* la promesa del millor món moral possible. Malgrat tot, hi ha persones que són *bones* d'una manera i en un grau en el qual *tot el món* pot ser-ho. I, em permeto afegir, aquesta gent és bona d'una manera i en un grau en el qual tot el món *hauria de ser-ho*”.

La bondat no és mai una casualitat. Tampoc no és un tret que vagi lligat als gens. És un mode d'estar en el món, un mode de pensar i d'obrar. És la intenció el que defineix la bondat, però no solament la intenció, també els actes. La bona intenció no sempre va acompanyada del bon acte. La intenció bona és la intenció pura, alliberada de l'ego. L'acte bo és el que genera un bé a l'altre.

Sobre allò essencial de la bondat és preferible guardar silenci, però tots som capaços de besllumar els indicis de la bondat, les seves manifestacions en la vida quotidiana. És bo l'home que es dona als

altres, que practica desinteressadament el seu amor, el qui prefereix patir injustícia que causar-la, el qui està disposat a servir i a perdonar, el qui s'oblida de si mateix per una causa més gran que el seu propi jo, el qui acull tothom i respon pacíficament a les ofenses. La bondat no pertany a cap tradició cultural, ni a cap credo religiós.

La bondat no ocupa titulars en els diaris, estranyament és objecte d'atenció mediàtica. És sabut que el mal, en les seves diferents formes, té més audiència que el bé, especialment quan es presenta de manera escabrosa i sensacionalista, sense un bri de pudor. L'audiència té set de sang i fetge i de monstres morals. Com més portades ocupen, més puja l'audiència.

La bondat atrau quan està tenyida d'èpica, quan un ciutadà s'ha jugat la vida per un altre, quan un heroi anònim ha rescatat algú sota les rodes, però la bondat de cada dia, la bondat discreta, la que es teixeix en els entorns familiars, veïnals, la solidaritat quotidiana és gairebé invisible mediàticament i, no obstant això, és la força que sosté la societat viva, que manté viu el nexa entre els individus, és el bàlsam en moments de crisi i defallença col·lectiva.

La bondat no és una utopia, ni un somni, tampoc és una expressió de l'estupidesa humana o de la ingenuïtat. S'estableix en l'imaginari col·lectiu una contraposició d'idees molt perillosa: s'entén que si una persona és bona, no pot ser intel·ligent, i a l'inrevés, que si és intel·ligent no pot ser bona. Sembla que és intel·ligent el qui mira preferentment pels seus interessos, el qui calcula, programa i planifica per sortir-se amb la seva, l'eina que permet assolir els propis beneficis o els del propi grup, però a qui és capaç de donar-se gratuïtament, de posar-se al servei de causes nobles, de donar temps i diners als marginats, a qui cedeix i es posa en darrer lloc, no se li atribueix la qualitat de la intel·ligència.

Aquesta associació és molt greu, perquè la intel·ligència humana, posada al servei de causes nobles, és l'únic que pot fer possible la revolució ètica. Sense intel·ligència no hi ha futur, però *només* amb intel·ligència tampoc. Cal una intel·ligència oberta al do, a l'altruisme, que sigui capaç d'integrar els altres en els propis projectes.

Les millors intencions si no van acompanyades i sostingudes per la intel·ligència es queden en bones intencions, no acaben de convertir-se en

accions transformadores. La intel·ligència, doncs, al servei de la bondat és el principal factor de canvi, la força motriu de la renovació del món.

Vivim en un món en el qual hi ha una gran crisi de referents de bondat. El tel de suspicàcia que ho cobreix tot no deixa esclatxos, de tal manera que qualsevol índex de bondat, de gratuïtat, de generositat, de donació lliure i amorosa és objecte de qüestionament. Com a conseqüència tendim sempre a buscar les raons, els càlculs, el joc brut que s'amaga darrere. La derrota del model és el gran pretext per a la mandra, per a la peresa i, finalment, condueix a la paràlisi. Si no hi ha referents de bondat, si tot el que semblava or és ferralla, per què intentar ser bo?

La bondat està sota sospita. No és una casualitat. Referents de bondat tant en l'àmbit esportiu, com empresarial, social o cultural, han caigut del pedestal, han estat imputats i, fins i tot, condemnats per corrupció, tràfic d'influències, engany, extorsió i tota mena de delictes. Molts ídols han caigut del pedestal de tal manera que quan sorgeix del cos social algú que es converteix en model de bondat, per la seva coherència, responsabilitat i gratuïtat, s'instal·la sobre ell una sospita i una malfiança, perquè es tem que també aquell estel emergent, suposadament verge, amagui draps bruts.

Si fem una composició de la realitat a partir de les notícies que cada dia llegim, escoltem o veiem a través dels mitjans de comunicació de masses, podem arribar a la conclusió que la bondat és residual o, senzillament, un fet esporàdic que es dona casualment.

No és, però, la finalitat dels mitjans de comunicació de masses fer una composició de la realitat, sinó presentar-nos el més cridaner que hi ha en ella, el més nou del que passa, allò que té efectes per al conjunt, senzillament, el que és notícia. I la bondat no és notícia, però hi ha molta bondat en la vida social.

En definitiva, la bondat no és un mite, ni una construcció romàntica. És possible, real, és a l'abast de l'ésser humà. El més difícil, però, és caracteritzar-la conceptualment. La definició de la bondat sempre és pobra i excloent; no inclou la diversitat de matisos i de formes que pot adquirir, però la bondat no és una qüestió purament subjectiva o una sensació relativa.

II. ELEMENTS INTEGRANTS DE LA BONDAT

Tal com la concebo, la bondat integra set elements: la donació, la gratuïtat, la solidaritat, l'acollida, la reconciliació, la discreció i l'oblit d'un mateix.

1. La donació

La donació és part consubstancial de la bondat. És propi de les persones bones donar temps i béns als altres, ja siguin de caràcter material o immaterial. La donació a fons perdut, la donació sense agror, lliure i generosa és una característica universal de la bondat.

L'ètica que deriva del cristianisme és pot anomenar una ètica del do. El do és allò rebut immerescudament, el que ens ha estat donat, regalat sense haver fet cap esforç per merèixer-ho. L'ètica del do inclou una sèrie d'actituds: el reconeixement, l'admiració, la gratitud, la cura i el conreu.

Enfront del do, la primera actitud, és el *reconeixement*. El reconeixement és més penetrant que el coneixement. Conèixer una realitat no és encara reconèixer-la, perquè en reconèixer-la se li dona dignitat i valor. Conèixer un ésser humà és poder explicar quina és la seva personalitat, però reconèixer-lo és tractar-lo com un subjecte de drets.

Reconèixer el dons rebuts, tant personals com impersonals, tant propis com aliens, exigeix un treball d'anàlisi i d'introspecció. En néixer, no coneixem els propis dons, però a mesura que explorem les nostres possibilitats, ens adonem que tenim unes destreses i unes habilitats connaturals que van lligades al nostre ésser i que no hem fet mèrits per tenir-les. Descobrim que els altres tenen unes capacitats diferents, en alguns casos superiors i, això, ens permet reconèixer els dons de l'altre.

No es pot donar per fet que les coses són i necessàriament haurien de ser. Podria no haver-hi res, podria no existir el que existeix. Solament és possible reconèixer el do, si un pren consciència dels éssers que l'envolten, del paisatge que l'acull, de la seva mateixa vida que batega dins el seu ésser.

El naixement d'un ésser humà és, en aquest sentit, un esdeveniment únic. Algú comença a bategar i en ell hi ha uns dons que solament posseeix ell i ningú més. Al naixement de tot ésser humà sempre hi va associada l'experiència de la sorpresa, perquè el fill no és la prolongació dels gens dels pares, sinó una naturalesa distinta, diferent, amb unes capacitats pròpies. Reconèixer el do consisteix a adonar-se que la bellesa material

que m'envolta ja hi era abans que jo nasqués i que no l'he posada jo, sinó que, senzillament, me l'he trobada.

La segona actitud enfront del do és l'*admiració*. Consisteix a meravellar-se que les coses siguin i de la forma que tenen. L'admiració no solament és una actitud bolcada envers els éssers inanimats, les muntanyes, les platges, els deserts, sinó també envers les persones i envers un mateix. L'admiració és l'actitud bàsica que propicia l'experiència filosòfica, perquè estimula el pensament.

En admirar-se de com són els éssers, del fet que els éssers siguin, un es pregunta per què són com són, o més directament, per què hi són, podent no ser-hi. Aquest treball d'interrogació obre les portes al pensament causal, al raciocini, a la cerca d'explicacions fins a arribar a una causa originària, a un Fonament. L'admiració és la matriu de la filosofia, però també l'arrel de l'experiència espiritual. Aquesta vivència excita el pensament, però també suscita una altra actitud que no és incompatible amb el pensament: la gratitud per allò que hi ha.

La tercera actitud envers el do és la *gratitud*. En adonar-se del que hi ha i de com de bell és el que hi ha, s'experimenta la necessitat d'agrair-ho a Algú, de mostrar-li la gratitud per tot allò regalat.

La quarta actitud envers el do rebut és la *cura*, l'estima i la protecció d'allò que se'ns ha donat. La natura no ens pertany, ni ens pertanyen els mars, els deserts o els oceans. Cal deixar la casa com s'ha trobat, però, si és possible, millor de com s'ha trobat. La casa (el món) no és patrimoni de l'ésser humà, ni una parcel·la que posseeix com una propietat privada per a explotar i consumir. És un do que se li ha ofert, perquè en tingui cura, com el jardiner té cura del jardí que se li encarrega, encara que no sigui la seva propietat.

S'imposa el deure de vetllar-ho, de protegir-ho perquè altres éssers, els que visquin després de nosaltres, les generacions futures, puguin també contemplar-ho, fruir-ho i admirar-ho.

Finalment, l'ètica del do també exigeix una altra actitud, el *conreu* del propi do rebut, l'exigència de treballar els talents rebuts per dir-ho amb

la mateixa expressió que l'*Evangelí*. Cadascú ha rebut uns dons tangibles o intangibles, visibles o invisibles, i serà examinat per la manera com ha conreat aquests dons.

En la persona madura, el do es converteix en tasca. Ser passiu davant del do és malbaratar-lo, perdre'l per sempre, mentre que ser actiu és conrear-lo, perquè aquell do arribi al màxim grau d'esplendor. El do conreat dona fruits, acaba sent fecund i aquesta fecunditat omple la persona de goig. És un goig que no es pot identificar amb cap plaer sensible, tampoc amb el divertiment o el benestar emocional. És el goig d'haver fet bé les coses, d'haver donat el que es podia donar, del treball realitzat, el goig de la collita.

Som do i estem cridats a donar el que som als altres. Ser és donar-se. Créixer és donar-se. Com més em dono, més soc. Aquesta és la paradoxa inherent a la lògica del do. Un podria pensar que com més dono allò que soc, menys tinc, que el pou s'asseca, que el dipòsit es buida, però passa tot just al contrari. Com més dono els meus talents als altres, més capacitat tinc per a fer-ho i més habilitat tinc en allò que faig. La donació no asseca la Font; la dinamitza per a donar encara més.

El darrer capítol de l'ètica del do és la donació gratuïta d'allò que soc als altres. És l'autodonació, una donació sense càlcul, que no cerca benefici, que no espera res, que no compara, ni busca resposta, ni compta, una donació que en el mateix acte de donar experimenta la seva plenitud.

Aquesta donació generosa, que supera la servitud del retorn, el suplici de la comparació, que passa del que el receptor faci o deixi de fer, és la forma de donació que queda reflectida en les paràboles i en les ensenyances de Jesús de Natzaret.

La Font interior ens crida a donar-nos generosament, però l'*ego* cerca la recompensa, la reciprocitat, el retorn i, per això, frena aquest dinamisme del do que surt de les entranyes. Viure conforme el Mestre interior és deixar que aquest do que soc s'expressi lliurement, sense impediments, ni esperes. Quan el jo es dona, creix, augmenta de proporcions. Quan el jo es dona sense càlcul i no busca res, com l'ocell de l'*Evangelí*, com la flor, està en harmonia amb el Mestre interior, que és la mateixa Força còsmica que mou tot l'univers.

Només resta, de nosaltres, el que donem. El que amaguem i tanquem en el propi ésser, el que no donem generosament als altres per guardar-ho gasivament en el fons de la consciència es perd per sempre més. Tot allò que no hem donat, per no perdre-ho, queda a dins i es podreix. La donació és l'únic que ens salva de la sensació d'esterilitat que tindrem en examinar retrospectivament la nostra vida, la sensació d'haver viscut per a no res.

L'autodonació no és la mort del jo, sinó el jo que s'entrega, conscientment, als altres, que dona lliurement els seus talents amagats per fer més bell el món. Els lliura per continuar el treball de la creació, per deixar un món millor als qui després agafaran la torxa. L'ésser humà no és solament un subjecte passiu en la creació, sinó un ésser actiu, cocreador, cridat a completar, realitzar, embellir amb la seva presència i el seu treball l'univers donat. La llibertat a què podem aspirar sempre es construeix sobre uns dons rebuts que cal acceptar i conrear. Ser lliure és tenir l'audàcia de lliurar-los sense esperar res, a fons perdut.

Només l'autodonació salva de la buidor. La buidor no es cura amb coses, amb el consum desaforat d'objectes, o amb el poder exercit o l'explotació dels altres. Només el qui es dona, se salva de la buidor, perquè en donar-se, omple de sentit la seva vida.

La bondat és la pràctica de la donació. Consisteix a donar a l'altre allò que necessita, a donar-li-ho sense passar comptes, sense retreure-li res, a donar sense esperar cap retorn.

El punt cimal de la bondat és l'autodonació. Consisteix a donar-se a l'altre, a renunciar a un mateix perquè l'altre esdevingui el que està cridat a ser. Quan aquesta renúncia té un pòsit d'amargor i de ressentiment, de retret i d'acusació, la bondat es difumina, perquè la bondat neix d'una ànima gran i no d'una ànima mesquina, d'un cor que no compta, ni calcula, que no està pendent dels resultats, ni de la resposta de l'altre.

2. La gratuïtat

El segon element que configura la bondat és la gratuïtat. La bondat és gratuïtat, no calcula, ni espera. És la donació sense esperar reciprocitat. És bona la persona que dona sense esperar, que dona perquè el mateix do té sentit, és valuós i necessari. No es pregunta el que ha rebut de l'altre, tampoc el que no ha rebut; senzillament dona gratuïtament el que té, el que és, el que pensa, el que creu, perquè l'altre pugui créixer i prosperar.

Gratuït és allò que no cerquem ni busquem, allò que no esperem, que està fora dels càlculs racionals i que ningú no preveu que passarà, fins que, finalment, s'esdevé. És l'inesperat, allò que s'esdevé contra pronòstic, que irromp en la pròpia vida i la capgira de ple. És el que no hem planificat, ni hem cercat obstinadament.

Afortunadament, la vida no és un esquema calculat ni dissenyat a priori, tampoc no és la mecànica execució de fets prèviament anticipats; sinó un itinerari d'incerteses. L'inesperat irromp i desitja ser hostatjat. De vegades, té un rostre bell, altres cops és amarg com el fel. Viure és, també, afrontar aquest inesperat que irromp, que advé, sense haver-lo convidat. Tot i la voluntat de controlar el passat i l'esdevenidor, la vida no és un algoritme, ni un procés preestablert.

Molt sovint, l'inesperat és el que vertaderament compta i fa forat, el que capgira la professió, la vida afectiva, el mode de pensar. La història mostra que no podem anticipar, amb certesa, allò que acabarem pensant o creient en el futur, perquè l'inesperat pot fer acte de presència en qualsevol moment i capgirar els plantejaments llargament madurats.

És gratuït allò inesperat. L'inesperat és allò que advé sense permís, sense anticipació, sense carta de presentació i que col·lapsa la ment i el cor. L'espera és allò que probablement s'esdevindrà. L'esperança es refereix a un objecte que transcendeix el càlcul d'expectatives. Esperem que el treball doni fruit; tenim esperança que hi haurà pau en el futur. L'inesperat és un hoste inquietant que arriba sense ser convidat, entra a casa i desendrega tot aquell petit cosmos que amb tant d'esforç refem cada dia en aixecar-nos.

Tenim expectatives que esperem que es facin realitat i esperem que alguns dels propòsits que, amb tant esforç perseguim, es realitzin plenament, però també vivim d'allò inesperat, del que irromp sense imaginar que pogués tenir lloc. Cal saber acollir, també, allò que és inesperat i aprendre'n el missatge; intentar detectar què podem aprendre d'allò que ha tingut lloc.

Quan això passa, es desendreça la vida, els plans fan aigua i tot el que era sòlid es fa líquid, inconsistent. L'inesperat és gratuït, forma part de l'atzar, perquè no ho hem buscat, ni és un fruit de la voluntat.

L'inesperat es diu de moltes maneres. Adopta fesomies molt distintes. Pot tenir el rostre de la Bellesa, però també de la lletjor. Pot ser una bona nova, però també una mala notícia. Pot ser una ocasió per a unir-se amb els altres, però també per a prendre'n distàncies. L'inesperat pot ser el més agradós que mai s'hagi viscut, però també el xoc més dur que mai s'hagi previst. L'inesperat arriba i quan arriba ho fa sense permís.

Hi ha, encara, una segona forma d'entendre la gratuïtat. És gratuït allò que no respon a l'interès, el que es fa desinteressadament, sense segones intencions, sense esperar algun resultat a canvi. Segons aquesta accepció, la gratuïtat és donar quelcom sense esperar compensació. És gratuït allò que es dona sense esforç, allò que no s'ha de pagar per a adquirir-ho.

La gratuïtat és el vertader fruit de la llibertat, l'obra d'un ésser que s'ha alliberat de la gàbia de l'*ego* i es dona sense guardar-se res per a ell mateix. Consisteix a actuar mogut pel propi deure, sense esperar res a canvi, cercant, tan sols, el bé de l'altre i la seva plena realització. És el do pur, el do que es dona i s'allibera del retorn. És el do que no espera res, que experimenta el màxim grau de felicitat en el pur acte de donar.

Sempre hi ha el dubte instal·lat de si és possible actuar d'aquesta manera. Molts pensadors neguen l'acció gratuïta, la puresa d'intencions i veuen rere aquesta suposada acció desinteressada algun interès ocult, amagat, de caràcter egocèntric. La Rouchefoucauld, per exemple, posa el dit a la nafra en preguntar si sota les accions aparentment desinteressades s'hi amaguen sempre interessos ocults.

La pregunta no queda resposta, però introdueix una inquietud que es difícil de dissipar. Sempre hi ha lloc per a la pregunta. Fins i tot aquell qui dona la seva vida pels altres, pot entendre que aquest sacrifici és l'únic mode de guanyar-se la vida eterna. L'interès per la salvació eterna ha motivat grans accions suposadament altruistes.

La sospita roman com a sospita, però no és fàcil sortir-ne perquè no podem fer judicis d'intencions. La intenció resta amagada. Fins i tot en el cas que l'altre la faci pública, sempre queda el dubte si és veraç quan diu el que diu o bé és un farsant. La intenció profunda, aquella que brolla, com una fontana, del cor, ningú no la coneix des de fora. Molt sovint, ni el mateix protagonista de l'acció sap quina és la vertadera intenció d'aquell acte. Hi ha secretes maquinàries en l'inconscient personal que un mateix és incapaç de discernir si no es presta a un intens i prolongat treball d'autoconeixement, de meticulosa autoanàlisi.

Si la gratuïtat és impossible, l'amor vertader, aquell que ho dona tot sense esperar res, que s'entrega a fons perdut i no calcula res, és una quimera, un invent dels poetes, dels místics i dels sants. El cínic entén el món com una xarxa d'interessos i de lluites particulars. Tots els seus moviments obeeixen a la lògica del càlcul, del rendiment, del joc polític d'interessos i de compensacions. No es permet, ni tan sols, el benefici del dubte. Projecta en el món el seu propi mode de veure la vida i la seva mirada el fa incapaç per a descobrir i entreveure els raigs de llum que penetren en el bosc, les espurnes de tendresa i de vertadera gratuïtat que hi resplendeixen.

El tel de sospita no es pot convertir en matèria dogmàtica. Ningú no pot jutjar les intencions de l'altre. Molt sovint creiem que l'altre és incapaç de fer actes gratuïts, de donar-se generosament, però aquesta creença és una projecció. El fet que, de vegades, ens resulti difícil actuar gratuïtament, no significa que la gratuïtat sigui metafísicament impossible. És una possibilitat humana, que ens eleva per sobre del conjunt de l'instint de possessió; és la que ens fa més vertaderament lliures i alliberats de tot allò que escanya i aliena.

En aquest punt, però, cal fer veure que la mateixa naturalesa ens mostra aquesta gratuïtat. Sempre es destaca la dimensió darwiniana de la lluita

per les espècies, però no se subratlla prou que la mateixa naturalesa practica la gratuïtat inconscientment, sense adonar-se'n, sense haver-ho decidit. Les plantes donen el seu fruit, els rius ens regalen la seva aigua, les muntanyes mostren el seu esplendor. Hi ha en cadascuna d'aquestes entitats una revelació del seu ésser, una exteriorització de les seves potències. Es donen sense gasiveria, però també sense haver-ho escollit.

Som conscients que si la gratuïtat desaparegués totalment del món, si totes les nostres accions, intervencions i moviments obeïssin, únicament, la lògica de l'interès personal, la conquesta obsessiva pel propi benefici, fora ben amarga la tasca de viure. La gratuïtat fa gratificant l'existència. En sentit estricte, no tindria sentit ni la procreació, ni la criança dels fills, perquè, sense negar que en aquests actes hi puguin subsistir rastres de l'ego, són expressions de la gratuïtat humana. A través de la procreació es dona vida a un altre ésser, se li confereix la possibilitat de gaudir del món, de fruit de l'existència, de prendre consciència del seu jo i de sentir-se únic sota la cúpula celestial. Algú que no hi era i que no hi hagués estat mai, si no haguéssim pres la decisió de procrear, emergeix en la existència, passa una temporada en el món i després mor. Aquesta vida, més llarga o més curta, és, en qualsevol cas, un do.

Parteixo d'un supòsit discutible, però l'experiència quotidiana em confirma que la gratuïtat és un fet molt més habitual que el que acostumem a reconèixer. Cal dir que és un tipus de conducta molt invisible en els mitjans de comunicació de masses. Rarament és notícia i, no obstant això, la vida quotidiana és plena d'actes de gratuïtat, de generositat expressada en detalls aparentment insignificants.

La vida social és plena d'exemples anònims, de persones que generosament donen el seu temps, els seus talents, els seus recursos als altres. I ho donen a fons perdut, sense esperar-ne res, sense ser reconeguts, sense ser fotografiats. Aquesta pràctica silent de la gratuïtat que es produeix en el món del voluntariat és un capital ètic de la nostra societat, una font de sentit i d'orgull per a tots.

Escriu Angelus Silesius: "La rosa és sense perquè, floreix perquè floreix". No hi ha un *perquè* utilitarista que pugui explicar l'existència de la rosa. Se'ns

presenta com un do, com quelcom gratuït i amorós. L'acte de florir és la seva essència, la seva naturalesa. Està feta per a obrir-se cap a l'exterior, per a oferir al món la seva bellesa i ho fa de manera inconscient, sense haver-ho decidit, sense haver-ho pensat; simplement obeint la llei natural que porta inscrita en el seu ésser, l'alè de vida que l'ànima des de la seva profunditat.

Viure la gratuïtat és fer com la rosa, donar-se a si mateix sense haver-se de justificar. És ser i deixar ser, donar-se i acceptar el do generós dels altres. La rosa es dona totalment a les coses, sense preguntar el perquè. Ho estima tot. És benvolença. És l'expressió de l'amor intransitiu, sense cap voluntat de domini, de possessió o càlcul d'interès.

3. La solidaritat

La paraula *solidaritat* és molt rica en significats, encara que, molt sovint, només en captem la idea més superficial. Va lligada a conceptes com ara cooperació, ajuda mútua i vinculació sòlida amb els altres. No és l'ajuda puntual, ni la caritat mal entesa. És una experiència d'unitat, és el sentiment d'estar unit als altres per un vincle invisible.

La solidaritat no és l'amor en sentit estricte. Tampoc no és l'amistat. En la primera forma de relació, la passió és essencial. En la segona, cal la pràctica de la confiança i de la mútua benvolença. Tampoc no és la simpatia, perquè la simpatia és una espècie d'afinitat anímica, un sentir-se agradablement proper a l'altre, sense haver-ho buscat, sense esperar-ho; és com estar unit a l'altre per la seva manera de ser, pel seu caràcter.

La solidaritat exigeix passió, voluntat, raó i imaginació, però aquesta passió que exigeix no és la de l'amant que se centra en una sola persona i per la qual estaria disposat a donar-ho tot, a deixar-se matar si convingués.

La passió que nodreix i alimenta l'impuls solidari no té un referent concret, no es projecta cap a un tu de carn i ossos, prèviament definit. Es bolca cap als altres i no té preferències, ni fa discriminacions de cap ordre. També rep el nom d'altruisme, perquè el seu centre de gravetat és l'altre, però no un altre concret, sinó qualsevol altre que necessita ajuda. La solidaritat, doncs, es concreta en un projecte, en una iniciativa, que directament i indirectament farà bé a un col·lectiu de persones.

Sols, no ens sortim. Necessitem cooperar, establir ponts i nexes. Això val tant per a la petita estructura familiar com per a les grans organitzacions que cerquen un lloc en el mercat. Si els membres que hi participen no col·laboren entre si, no podran vèncer la competència. Hauran de fer pinya i buscar solucions compartides. La recerca insolidària i aïllada de l'èxit personal farà brillar momentàniament algú, però, a la fi, si la tendència es multiplica, s'enfonsarà l'organització.

L'antítesi de la solidaritat és la indiferència. La indiferència consisteix a tancar el cor per a no prendre els altres en consideració. És l'actitud de

qui tanca els ulls per no veure allò que l'envolta o s'evadeix per no ser tocat pels problemes dels altres. Com a conseqüència d'aquesta actitud, emergeix un ciutadà atent únicament a allò seu i als seus, indiferent al crit de dolor de la humanitat. Quan li arriba una imatge de dolor, sent mala consciència i ha de purgar-la amb una petita contribució econòmica.

És fonamental reivindicar la vertadera solidaritat que es pot definir com la ferma i perseverant determinació d'entestar-se pel bé comú, pel bé de tots i cadascú, perquè tots siguem vertaderament responsables de tots.

La vertadera solidaritat no cerca els focus televisius, ni està pendent de les audiències, ni de la imatge o de la reputació. Brolla del cor i de l'experiència de la fonda unitat amb tots els éssers. Ser solidari és, en definitiva, estar disposat a ser ferit pels altres, a plorar amb els altres, a acompanyar els altres en el naufragi, si s'escau.

4. L'acollida

L'acollida és inherent a la bondat. La bondat és hospitalitat, atenció, recepció, consisteix a rebre l'hoste per a oferir-li els béns que necessita per a seguir el seu itinerari. L'acollida és un exercici que va més enllà de la tolerància, perquè consisteix a rebre l'altre en la pròpia casa, oferir-li un espai i un temps, donar-li allò que necessita per a continuar el seu viatge. Hi ha persones que acullen, que ofereixen la llar perquè altres puguin créixer i desenvolupar-se. La bondat sempre fa créixer. L'acollida, però, no és fàcil, perquè pressuposa coneixement de l'hoste i respecte al seu mode de ser, la qual cosa s'adquireix amb el temps i el tracte.

L'hospitalitat consisteix a acollir l'altre estrany i vulnerable a casa meua. No hi ha hospitalitat sense acolliment, encara que l'acolliment es pugui fer de maneres molt diferents; aquesta admet una pluralitat de formes.

En el llenguatge quotidià, diem que algú és hospitalari quan exerceix la capacitat d'acollir un altre ésser humà en el cercle més íntim, en el cercle de la privadesa. L'autèntica hospitalitat es basa en el reconeixement de la dignitat de l'altre.

La situació de l'altre hoste ens hauria de fer pensar en els orígens i les raons últimes de la seva situació vulnerable i en el grau de responsabilitat que tenim els amfitrions en aquesta situació. La vulnerabilitat de l'altre pot adoptar formes molt variades, té diversos orígens, però no podem descartar la part que ens correspon de responsabilitat, directa o indirecta, en la generació d'aquesta vulnerabilitat.

L'hospitalitat assoleix els nivells més alts de perfecció quan coincideixen la recta intenció i la manera recta. La recta intenció és la que es basa en la dignitat de l'altre i la recta manera és la que s'exerceix d'una manera equitativa sense caure en cap mena de classisme o elitisme. L'acolliment ha de ser per definició universal, encara que evidentment no sempre és possible. La casa d'acollida és vulnerable i cal preservar un cert ordre perquè pugui complir la funció d'acollida que té encomanada.

L'acollida requereix el respecte a la dignitat de l'altre, però també el reconeixement empàtic de les seves necessitats. L'altre, abans de ser acollit, apareix a l'horitzó com a *in-firmus*, com algú vulnerable que necessita protecció. L'acollida es practica entre subjectes que no estan situats de manera simètrica a l'espai i el temps. No es tracta, doncs, d'una relació d'equitat entre dues persones que pateixen una experiència igual, sinó tot al contrari.

L'acollida es dona en un terreny asimètric. L'hoste té necessitats i l'amfitrió l'acull a casa per pal·liar, en la mesura del possible, aquestes mancances. Tot i això, l'amfitrió, en tant que ésser humà, també pateix necessitats, però ell disposa d'una llar, d'un àmbit de protecció (també vulnerable) que es disposa a oferir a l'altre.

Podríem definir l'acolliment com a preludi de l'escolta. La bona acollida es manifesta en el clima i les actituds que es creen entre les persones. És una característica que pertany a les qualitats personals, i sense cap mena de dubte és una perfecció. Quan acollim algú, donem hospitalitat a les seves vivències.

No es tracta només de fer un espai a la casa, de donar aixopluc i alimentació, sinó d'acollir les seves vivències, perquè la identitat personal no es pot separar del conjunt de les vivències, i si acollim el subjecte físic però no el món de les seves vivències, no es produeix una autèntica acollida.

L'acollida és una actitud que facilita les trobades, una qualitat que podem conquerir mitjançant un camí gradual de creixement humà. Consisteix en una manera de ser, establir relacions, construir ponts. Neix d'una experiència positiva de nosaltres mateixos, viscuda com a do i com a conquesta del camí mateix. Consisteix a obrir-se als altres i a conèixer la renúncia personal.

L'hoste és un repte perquè presenta, amb les paraules, un nou món, però, en tant que ésser humà, és susceptible també de ser estimat. Entre l'hoste i l'amfitrió neix un vincle d'afecte com a conseqüència de l'hospitalitat, un vincle que fa que l'amfitrió sigui molt més vulnerable i depenent del que ja era. Comunicació d'afectes, intercanvi de sentiments, transvasament

d'experiències i idees, trobada de sensibilitats diferents: tot això passa en la pràctica de l'hospitalitat.

L'obertura cap a l'altre estrany no només representa un canvi significatiu en les estructures mentals, sinó també en les estructures emotives de l'ésser humà. L'amor ens fa més vulnerables i per això tenim por d'estimar, ja que en la mesura que estimem som molt més heterònoms del que voldríem. L'amfitrió, mitjançant la pràctica de l'hospitalitat, es vincula afectivament a l'hoste, estableix una relació de cordialitat que pot perjudicar seriosament el cor.

L'acollida de l'altre no és una trobada neutra, sinó una trobada en una circumstància molt particular, en un context íntim: el context de la casa.

El concepte de misteri es relaciona etimològicament amb la idea del que s'amaga. Allò misteriós és allò amagat, allò que no es revela exteriorment, allò que roman amagat després de les aparences. A la realitat humana es pot detectar una dimensió exterior o fenomènica i una dimensió interior o noumènica. L'exterior es refereix a allò visible, a allò que es percep a través dels sentits. De l'altre comprenem allò que veiem a través dels sentits, però l'altre transcendeix aquesta imatge mental que ens construïm a través de les dades de la sensibilitat.

L'hospitalitat és, sobretot, un moviment de tipus visible on hi ha un desplaçament de cossos, però també un cert moviment invisible. L'amfitrió surt a la trobada de l'hoste, es mou cap a ell per fer-li lloc a casa seva, i l'hoste es desplaça cap a l'interior de la casa. A l'hospitalitat, el moviment físic és el més irrellevant, ja que el veritable moviment és de tipus invisible. L'amfitrió surt de si mateix, del cercle del seu ego, per buscar l'altre, per fer-li un lloc a la seva ment. Més enllà de l'espai físic, l'hospitalitat requereix un espai mental.

L'hospitalitat només és possible si l'amfitrió deixa de pensar en ell mateix i pensa en l'altre. L'amfitrió es mou per pal·liar les necessitats de l'hoste i ho fa mogut per la sensibilitat, pel sentiment de solidaritat amb la situació. Com en el cas de la llibertat, l'hospitalitat és una possibilitat humana, però requereix una pedagogia per a la seva plena efectivitat.

L'hospitalitat és fonamentalment un moviment de tipus substancial. La recepció de l'altre estrany a casa no altera accidentalment la vida de l'amfitrió, sinó que l'altera de manera substantiva. La seva vida deixa de ser allò que era i es transforma la seva personalitat. Si la pràctica de l'hospitalitat es desenvolupa autènticament, si l'amfitrió acull integralment l'hoste, la naturalesa muta substantivament.

Per a poder acollir adequadament l'altre estrany, és essencial aprendre a desxifrar el sentit de la seva presència. L'altre no es resol en la corporeïtat, no s'identifica, únicament i exclusiva, amb la seva presència física.

L'altre no és tan sols el seu cos, però s'expressa i es comunica a través d'aquest. Com a animal d'interioritats, l'ésser humà no manifesta tot allò que està a l'àmbit de l'exterioritat, però a través del que manifesta de si mateix és possible endinsar-se en el nucli de la seva personalitat. Aquest recorregut de l'exterioritat no està exempt de barreres, però és l'única manera d'acostar-se a l'altre.

Dit d'una altra manera: a partir de l'anàlisi dels gestos, de les expressions, paraules i crits, de totes les manifestacions, és possible desxifrar algunes dimensions de l'univers de sentiments que bateguen al si de l'altre. La presència humana és, en si mateixa, expressiva i revela aspectes de la personalitat que formen part del costat fosc de cada ésser humà. Com a animal d'intimitats, l'ésser humà té una dimensió social, però també una dimensió privada. A través de les seves manifestacions comunica alguna cosa de la seva interioritat, però sempre es produeix una desproporció entre allò que manifesta de si i allò que en realitat és. En moltes circumstàncies, ni ell mateix sap exactament quin és el secret, el misteri.

Per tal de poder practicar autènticament l'hospitalitat, l'amfitrió ha de superar la imatge de l'altre, el tòpic que amaga el rostre veritable de l'altre. Només si és capaç de desconstruir aquesta imatge preestablerta es podrà acostar a l'alteritat de l'altre.

L'hospitalitat consisteix a acollir el subjecte estrany i vulnerable. En aquest sentit, és una virtut que té molt a veure amb la compassió, amb la solidaritat envers els més vulnerables. D'aquí es desprèn que la sensibilitat

social és intrínseca al valor de l'hospitalitat, ja que ens faculta per a obrir-nos als subjectes més necessitats del nostre entorn.

El valor de l'hospitalitat ens impulsa a acollir l'altre vulnerable. L'ésser humà, atesa la vulnerabilitat per desenvolupar-se i créixer, necessita ser acollit, necessita estructures d'acollida. Està fet de tal naturalesa que necessita estructures d'acolliment per a desenvolupar-se, i la primera estructura d'acolliment és el si matern, un espai idoni per a desenvolupar-lo durant un temps.

5. La reconciliació

La pràctica de la reconciliació és un exercici propi de la bondat. És la recerca de la unitat, de l'abraçada entre germans, ciutadans i col·lectius històricament enfrontats, separats per una greu ferida del passat. La bondat és l'exercici de fer ponts, d'obrir passadissos entre individus que s'han tancat per algun motiu.

Hi ha el perdó fàcil i el perdó difícil. És senzill perdonar quan l'ofensa és lleu, quan no hi havia el més mínim indicatiu de responsabilitat, quan una conjunció atzarosa d'elements propicia el mal. Molt diferent és, en canvi, perdonar quan hi hagut clara intencionalitat, quan l'ofensa és tan greu que res no torna a ser com abans, quan es pot imputar responsabilitat. El perdó no és, aleshores, un acte que flueixi espontàniament del cor.

És impossible determinar quant de temps cal per a perdonar un acte, quant ressentiment és capaç de resistir una persona dins del seu ésser. Com el temps de dol, és impossible determinar el temps necessari per a l'exercici del perdó. Cada vincle és únic i diferent i cadascú viu a la seva manera l'absència d'un ésser estimat.

Preveure el temps que durarà el dol o el temps que es triga a perdonar una traïció és insensat. Hi ha una constel·lació d'elements i variables en joc que difícilment es poden contenir dins d'un algoritme. El temps, certament, juga un paper, però de vegades, quan ha passat massa temps, el rancor queda tan instal·lat en la pròpia interioritat, que ha fet niu i no hi ha escletxa per on alliberar-lo.

També hi ha el perdó en fals, que es formula verbalment, es pronuncia amb els llavis, però no transcendeix cap endins, de tal manera que l'ofensa queda clavada dins del pit i aquell perdó és una pura representació escènica. Aquest perdó obre un camp de confusió, perquè l'agressor creu ser perdonat, mentre que la víctima no l'ha perdonat realment i no es veu capacitada per tornar a començar. Més que un perdó, és un ritual de comiat; mentre que el perdó és un nou començament, una salutació.

El perdó és el mitjà per rescabalar el que estava trencat, però solament és possible si hi ha voluntat de penediment i, a la vegada, capacitat de reconciliació. Si la petició de perdó no va corresposta amb la donació de perdó, l'expiació del mal no té lloc. Demanar-lo, fins i tot, suplicar-lo, no és garantia del perdó.

El perdó és un acte, a través del qual s'agafa el cor trencat i es repara. S'allibera el cor de la presó del rancor i del ressentiment; es recompon el món interior tacat per la vergonya i per la culpa i torna al seu estat immaculat. Restaura, doncs, la innocència que vam conèixer en un altre temps, una innocència que permetia la llibertat d'estimar.

Perdonar no és, en cap cas, justificar comportaments negatius propis o aliens. No és un acte de condescendència o de debilitat. No és fer injustícia; és, més aviat, transcendir tota justícia. Tampoc és, en sentit estricte, la pràctica de la justícia, perquè el perdó flueix de l'amor i no del dret; neix del cor i no de la racionalitat jurídica.

El procés de reconstrucció de teixits depèn del treball del perdó, però aquest exercici és sempre dual i no pot ser exercit de manera individual. Jo puc suplicar el perdó, però l'altre pot no donar-me'l. Puc oferir el perdó, però l'altre pot no sol·licitar-lo. Perquè el perdó tingui lloc, cal un moviment en els dos sentits, de l'agressor cap a la víctima i de la víctima cap a l'agressor.

El maltractament, la violència, l'agressió i la traïció són pràctiques inacceptables. El perdó no significa que un aprovi o defensi la conducta del que ha causat sofriment, ni tampoc exclou que es prenguin mesures per canviar la situació o protegir els propis drets. Perdonar no és fer com si tot anés bé; és un mecanisme de curació interior i això només és possible si es venç la simulació.

Allibera del verí de l'odi i de l'opressió espiritual. Un antic llibre de la saviesa xinesa diu que l'odi és una forma de compromís subjectiu que ens lliga a l'objecte odiat. A la llarga, paralitza. Envigoreix un sentiment de perill que genera, cada vegada més, un cicle de defensa, atac i venjança que l'ego sempre considera justificat.

El perdó ofereix una manera de sortir del cercle viciós. Emancipa de l'esclavitud del temor. Ensenya que sota una conducta cruel i inhumana, hi ha un cor; que més enllà dels actes que no tenen ni un àpex de valor redimible, hi ha una ànima valuosa, que l'ésser transcendeix l'obrar i que la persona és més que els seus actes.

En definitiva, proporciona la claredat necessària per a distingir entre el passat i el present, a la vegada que ens dona esperança per al futur.

6. La discreció

La discreció consisteix a actuar sense que es noti, a ser-hi sense haver d'ocupar tot l'espai. La persona discreta no té necessitat de ser el centre, ha aconseguit domesticar el seu ego i ha comprès que la grandesa no rau a vantar-se, sinó a posar-se al servei dels altres.

Els discrets tendeixen a ser invisibles, justament perquè no s'ocupen de projectar-se mediàticament, ni de digitalitzar tots i cadascun dels seus moviments. Fan la feina sense fer soroll i la fan amb eficiència. Són de fiar. Quan els reveles un secret, saps que el guardaran dins del seu cor i això és d'agrar. Els discrets no aspiren a ser protagonistes, no desitgen ser el centre de les converses ni de les xafarderies. Els agrada habitar als marges, als afores, però no per pusil·lanimitat, sinó per dignitat.

La discreció consisteix a callar quan cal callar, però no s'ha de confondre amb la covardia o la por. Ser discret és una decisió, un acte de la voluntat que es relaciona amb la maduresa de la vida, amb el sentiment d'irrellevància còsmica.

La bondat és discreta, humil, no ocupa portades de diari, ni fa escarafalls per les xarxes socials. És invisible digitalment, però existeix. És tan discreta que hom podria arribar a creure que és inexistent, un pur somni, una imaginació pueril.

El núvol digital està saturat, diàriament, de novetats obscures, de fets que traspuen maldat. Si hom no és capaç de transcendir el núvol, de mirar més enllà de les aparences, aleshores queda atrapat com una mosca en la teranyina del soroll mediàtic i pot arribar a creure que la bondat és una ingenuïtat, l'argument d'un conte de fades, quelcom estrany i aliè a la vida dels homes i de les dones.

El discurs sobre la bondat fàcilment sucumbeix a la prosa ensucrada, a la imatge carrincona, a l'esperit naíf. No és fàcil endinsar-se en aquest univers sense sucumbir a la prosa embafadora. La maldat atrau, fascina, captiva, desperta la morbositat humana, mentre que el regne de la bondat, el territori celestial poblat de sants i santes, d'homes i de dones justes que

s'han deixat la pell per millorar l'existència d'altres no desperta, en cap cas, la mateixa fascinació.

I, no obstant això, la bondat hi és i s'expressa de múltiples maneres, de formes subtils, estranyes, sempre lluny dels focus, dels taquígrafs, de les catifes vermelles i de les càmeres de televisió. Rarament és notícia. El mal i, particularment, la maldat, sota les seves diverses formes, la crueltat, la humiliació, l'odi, la ira, la vexació i el menyspreu, és el pa de cada dia, la ració de novetats que ens empassem amb els ulls abans d'anar-nos-en al llit.

Abatuts, un dia més, desconnectem l'aparell del núvol i ens adormim pensant que no hi ha un pam de net. Quan sentim algú discórrer sobre la bondat, pensem, en el fur interior, que és un ingenu, un somiatruïtes, que viu a dos pams de la realitat, que porta una bena als ulls.

Més enllà, però, del voraç consum d'indignitats propi de la condició humana hi ha un anhel de bondat que batega en el cor humà. Tothom és capaç de reconèixer-la quan s'expressa, independentment del lloc i de l'espai. La bondat hi és i, com la maldat, té múltiples expressions, però en totes les cultures i tradicions espirituals, l'ésser bo participa d'unes mateixes constants. Les articulacions concretes varien segons lloc i espai, però l'arquetip de bondat és molt semblant en una i altra latitud.

Quan hom la percep, quan la viu en la pròpia pell, quan n'és el receptor, s'admira, se sorprèn, perquè s'ha acostumat a viure enmig d'un paisatge fosc i sota un cel ennuvolat.

La bondat actua sense fer soroll, es mostra quan cal i salva el món de la seva misèria. La lògica de la bondat té com a centre de gravetat el do. El que caracteritza un ésser bo és la seva capacitat de donar i de donar-se. Hi ha dons materials i immaterials, hi ha dons visibles i invisibles. No és tan rellevant el que dones, sinó *com* ho dones. Si ho dones a contracor, amb amargor, amb penediment, la bondat es difumina. Si, en canvi, ho dones amb esperit després, desèixit de tot, la bondat brilla amb el seu màxim esplendor.

La bondat no és una abstracció. S'encarna en multitud de persones i de situacions. És una forma de descentrament, un moviment que té com a propòsit fer amable l'existència de l'altre, embellir-li el dia, ajudar-lo a esdevenir el que està cridat a ser.

La bondat és, per definició, extàtica. El centre és l'altre. Per això el narcisisme és incompatible amb la bondat, perquè el narcisista viu en ell i per a ell, tancat en la càpsula hermètica de l'ego. És incapaç de reconèixer que hi ha altres i, encara menys, de donar-s'hi generosament.

La intenció de la bondat és el bé de l'altre, el seu creixement, el seu ben ésser, la seva plena realització com a ésser humà. En l'execució del fi, hom pot equivocar-se, ja sigui per manca de destresa o per desconeixement del territori. La intenció no garanteix, en cap cas, la correcta elaboració. Per això, cal estar agraït a la bondat, però especialment quan la bondat s'associa a la intel·ligència i no solament hi ha intenció pura, sinó anàlisi de l'execució, reflexió sobre la correcta articulació del do.

La bondat és gratuïta. No actua moguda per un interès egocèntric. No espera res a canvi. No té cap expectativa. La intenció de la bondat és pura i la puresa de cor és desitjar, únicament, el bé de l'altre. No està pendent del judici dels altres, tampoc no l'incomoda la crítica. La bondat actua sense que es noti, sense buscar el reconeixement.

Els gestos de bondat són petites guspies de llum en la fosca. Les paraules de bondat són llanternes en la nit. La bondat es manifesta en l'estat de vetlla. És bo el qui vetlla per l'altre, el qui vetlla per l'altre quan l'altre no ho mereix, ni ho espera, perquè ha perdut tota esperança i confiança en si mateix.

És bo qui no s'hi torna, qui suporta les provocacions sense respondre violentament, qui edifica quan tot ha esdevingut un paisatge en ruïnes; el qui reconeix el mèrit de l'altre encara que la gelosia el devori per dins.

7. L'oblit d'un mateix

L'oblit d'un mateix és un pressupòsit fonamental per a assolir la bondat. La bondat s'oposa al narcisisme, a l'orgull, a l'arrogància i a la persistent autoreferència. És obertura, donació, sortida d'un mateix per anar a cercar l'altre, és renúncia als propis desigs i béns per afavorir l'altre.

En definitiva, la pràctica de la bondat, es relaciona estretament amb la recerca de la unitat, de la veritat, del bé i de la bellesa. No és fàcil destriar en cada context històric, com potenciar la unitat, com accedir a la veritat, què significa fer el bé i mostrar la bellesa, però la persona bona aspira a donar vida a aquests quatre valors.

La persona bona vetlla per fer possible la unitat. No sempre encertarà amb el mètode, per això haurà d'actuar amb intel·ligència i deliberar abans de prendre la decisió, però la unitat és l'objectiu de la bondat. Fer el bé és el que es pressuposa d'algú que aspira a la bondat, però el bé, com el mal, es diu de moltes maneres i, de vegades, perseguint el bé, es fa un mal gravíssim.

La bondat, com s'ha dit, és la pràctica activa de benvolença, però això pressuposa un bon coneixement de l'altre, coneixement que solament es pot adquirir a través del tracte i el temps.

Qüestions per a la reflexió

1. Per què ens interessen més les males notícies que les bones notícies?
2. Com ser discret en la pràctica de la bondat en la societat de l'exhibicionisme?
3. Quins models de bondat, inspirats en Jesús, oferim a la societat actual?
4. Quines resistències tenim en la pràctica de l'acollida?

Anem a fons ACO

Darrers títols (a les Publicacions d'acocat.org):

29. *Elogi de la gratitud. Una aposta per l'esperança.*
Daniel Jover
30. *Perdonar-se, perdonar i rebre el perdó de Déu.*
Mª Jesús Rodríguez Muñoz
31. *Madeleine Delbrél: Testimoni de l'Evangeli encarnat a les perifèries.*
Roser Solé Besteiro / Tíscar Espigares.
32. *Com transmetre i viure la fe en família.*
Isa Moreno i Blanca Aznar.
33. *Pau, va ser antifeminista? L'origen d'una "fake news".*
Xavier Alegre.

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA